

BAJA ÉS VIDÉKE

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:

PALÁNKA, Báró Gromon-Dezső ufcza 14 sz.
Megjelenik minden vasárnap reggel.

Felölös szerkesztő:

Csernicsek Imre
Szerkesztő; Rot'schild Zsigmond.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . . . K 6,—
Fél évre . . . . . K 3,—
Amerikába egész évre . . . . . K 8,—

Nyitlifer sora 30 fillér.

Választójogot a nőnek!

Irtta: **Gróf Teleki Sándorné.**

Az 1897. évi XXXIII t. c. 5-ik szakasza így szól:

Az esküdtek jegyzékébe nem vehető fel az, aki nyereségvágyból elkövetett bűncselekményért volt elítélve, aki hivatalvesztésre vagy politikai joga gyakorlásának ideiglenes felülggesztésére volt ítélve; aki ellen bünvizsgálat folyik vagy vád alá van helyezve, aki csőd, gyámság vagy gondnokság alatt van, aki testi vagy szellemi fogyatkozás miatt az esküdt kötelességeit teljesíteni nem képes és a nő, bárha a törvény előírta minősítése meg is van . . .

Tehát, az az oly sokszor fennen hirdett magyar-rovagiaság semmi mást nem talált viszonzásu! mindazon a szeretetért, önfeláldozásért, hűségért, segítségért, lelkesítésért és megértésért, amivel egy évezred óta magyar férfit magyar anya, magyar feleség, magyar nővér elhalmoz, — nem, semmi mást sem talált ki viszonzásu!, mint épen csak azt a megbélyegző, ezt a mindenképen szegény paragrafust. Mert tudják kérem, hogy mit jelent az?

Egyszerűen azt, hogy oda vagyunk sorozva, a hol a gonosztevők rejtezködnék és az idioták szomorú hada üvölt, dadog és állati hangokat hallat, de artikulált beszédre képtelen. Igen. Politikailag az asszony, önök is, én is, hölgyeim! — ehhez a csoporthoz tartozunk. Ők és mi. Ha jól átgondoljuk, akkor ez a törvény tulajdonképpen sértőbb, mint az, mely a barbár századokban ugy intézkedett, hogy a szerencsétlen hadifoglyokat igavonó állatokkal kell összefogni. Azok, akikkel — ponderabilitás szempontjából — számbavehetőségben egy sorba tesznek és nem akarnák megengedni, hogy felszabaduljunk e kényszerzomszédságtól, nos a mi szomszédaink, a gonosztevők és idioták, még sokkal alantabb állnak az igavonó állatnál, mert hiszen az egyik csoport még igát vonni sem képes, a másik csoport pedig el van tiltva attól, mert nem méltó arra, hogy az élet igáját vonja.

Lehetséges? Elhíhető-e, hogy ne vágy

junk az ilyen szegényparagrafus terhétől megszabadulni?

De igenis, vágyunk, mi több — követeljük, hogy szabadítsanak meg tőle. Követeljük, ma már jobban mint valaha, mert igen jól tudjuk, hogy a világháború elseperte a földszínéről a kiskorúságot. Ime, — a tizennoy éves fiú — nemzeti hős, — a nyolc éves gyermek — kenyérkereső. És az asszony? Az a sok százezer asszony, akit az ellenség megfosztott apjától, férjétől, fiától, — ugyan mi lett volna vele, — mi sors várna reá és kicsinyeire a jövőben, ha meg nem tanuina dolgozni, gondolkodni — beosztani — másszóval a lábán járni. Kiskorú ma már igazán csak a fentebb említett 33-ik paragrafus testi vagy szellemi fogyatkozás miatt félrelökött páriája lehet.

Hogy a női választójog ellen még ma is annyi asszony berzenkedik? Istenem!

Aki beszélt hajdani jobbágygal, az emlékeztetik reá, az tudhatja, hogy 1848 után még évtizedek múlva is mily keservesen panaszkodott az, — a jelenkor bizonytalansága miatt és siratta a régi jó időkete, amikor, ha kegyetlen is volt a ragyur, ha vert is néha, . . . de gondoskodott a jobbágyról, kenyeret, kunyhót juttatott neki. . . Más szóval, a járom mellett biztosította számára a jászolt is. Ilyen felszabadult jobbágy módjára gondolkodik ma még számtalan asszony. Jobban modva: ugy ahogy a öreg jobbágy — a felszabadulás előtt gondolkodott! Félve következményeitől. Különben az előre kijelölt, változhatlan jövő „a ready made future” gondolata, ugy látszik, nagy megnyugvást ad, a féltett kincse az átlaglényeknek. Sok asszony vallásosságának is nem egyszer ez az alapja. kicsinyes, önző alap, de kényelmes. . . Kimondhatatlanul kényelmes! A tuvilágon egy jobboldali sarokülés, és itt a földön egy férfi, aki több vagy kevesebb verejték árán szerzett kenyeréből juttasson neki is.

Ehhez az eredményhez igyekeztek szoktatni, idomítani, kényszeríteni a női lélek világfelfogását, eszhetikáját, etikáját évezred óta. S talán a nagy átlag benne is maradt volna még jövőendő évezredkig, ha a francia forradalom óta, lassan lassan új eszmék nem gazdagítják látókörét. Ám ez a legtöbb országban csak megzavarta,

nyugtalanná tette, igazságtalan helyzetének öntudatára ébresztette, de nem vezette új eszméit diadalra. A világháború az, ami a nőt végleg felrázta odalisk álmából. Ma már mindannyian tudjuk, — mert tudják azok is, akik nem szeretik tudomásul venni, — hogy a megszokott, megszerezett, vagy csak némán tűrt, mert erényné kristályosodott parazita életrend lehetlenné vált a mai nő számára. Tudjuk azt, hogy királyintőtől koldus asszonyig, ma mindenkinek csak annyi a létjogosultsága, amennyit: egyénileg ér.

Igen. A nő, a magyar asszony mind ennek az új mélységét nyert régi igazságnak a tanításán nőtt ki a gyermekcipőkből. Tudja, hogy öt ország földjét drága hamvak termékeinyitik: sejt, hogy ha a várva várt élettárs hazajön is végre, nem fog sokáig idehaza maradni, mert ismét csak elfog vándorolni a nagyvizeken tuli ösmeretlenségbe, irtó messzeégekbe, új aranyhegyek keresésére, és most már mennyivel könnyebben fog indulni, hisz évek óta elszoktatták az otthonától, tudja ezt a magyar asszony, nagyon tudja de még jobban tudja, hogy neki magának „a nagy világon e kívül nincsen számára hely — itt élni s halni kell.” És ezért, épen ezért neki nem szabad itt tétlenül élnie. És dolgozik is. Teremt, vál, csak az Isten a megmondhatója, mi szítja ki jobban az életerejét a könyve, avagy a verejték? Mindegy! . . . A földet, az ősök földjét, a gyermekek földjét megmunkálja, megmenti és neki, a magyar anyának fogják köszönni jövő nemzedékek, hogy valaha ujra áldás kíséri azt a másik szerint fogalmat is — a mindennapi kenyerét.

Egy mindennél hatalmasabb, kérielhetlenebb erő oda kényszerítette az asszonyt az ekeszarvához, az irodába, a gyárba, a műtőasztalhoz és az asszony mindenütt megálta helyét, ám most mind evvel szemben egy másik bontakozik és őt alakot: az az igazság, hogy aki felelősségre megértett, az erett arra is hogy polgárjogokat gyakorolhasson. Ezt még a leggyavallétabb magyar törvényhozónak is be kell látni végre! Igen. Meg kell adni a magyar asszonynak a választójogot először is igazságérzetből, mert kinőtt az örök kiskorúságból, tehát az emberi méltóság ellen vétkeznek az aki őt ezentul is

a régi életmódba akarná visszazsitani. A régi életmódba, amely végeredményben: a nőből vagy parazitát — kitartott, vagy ellartott parazitát — vagy kiuzsorázott pártát csinált. És meg kell neki adni a választójogot hálaéretzből azért, mert nélküle, az ő igyekezete, beosztása, önfeláldozása nélkül nem lenne Magyarország ott ahol van, [mert nem lennének földai ugy megműveve, annyi birtok felszabadulva a terhekől, s az állam háztartásának gépei se dolgoznának ugy, ahogy dolgoznak.

Meg kell adni, multártyosságból is. Azért a tengernyi keserű könyért, vergődésért, lemondásért, s mégis zuglódás nélkül tört kinokért, amivel férjeiket, fijaikat az ország szent oltárán engedték feláldozni!

És végül meg kell adni szürke, józan célszerűségekből, mert szükség van gondolkodó, megbizható, alkotó, megértő honpolgárookra. Szüksége van reájok a kulturának, és szükség van reájok ott, ahol a meglevő rossz, szegyenletes, hiányos, kegyetlen családügyi törvényeket reviditálják, ujakkal pótolják. Sokat beszélnék a parlamentekben jogegyenlőségről. De lehet e'k' pzelni igazságot akkor, ha az emberiségnek azt a felét, amelyre a jövő nemzedék testi és lelki ereje, erkölcsé bízva van, oda láncolják az 1898. évi XXXII t. c. 5. szakasza rendelkezése szerint a gonosztevők és hülyék jó ábrizetbe vett salakcsoportjához? Nem kérem. Ez nem lehet. A vírágháboru oda állított bennünket, a férfit a harctérre, az asszonyt a küzdterre, s azoknak, akik ott künt a halált osztják nincs okuk szegyenkezni miattunk, mert mi itt bent életfenntartókká nőtünk. . . Egyéni életet élő, a köznek szolgáló, a családot megvédő embereké nőtünk.

Ezt ma már mindenki elismeri szóval, dicsérettel, kitüntetések osztogatásával, versben és prózában, de ez mind mind díszítés, cukrázat, nekünk más kell, az egy, ami számít, mert alapköve, kiindulási pontja minden lehetőségnek, minden haladásnak, minden felédesnek, nekünk a választójog kell. Elhiheük nekünk, mi ezzel nem egyfomaságra törekszünk, de egyenlőségre és ehhez való jogunkat ma már így hiszem gondolkodó ember, igazság szerető ember el nem tagadhatja!

HIREK.

Lapunk mai számában közzétett Fekete Károly bankház Budapest, Rudolfrakpart 8. mellékletére felhívjuk az olvasó közönség figyelmét, amelyben első magyar állami osztályorsjegyeket ajánl.

A «Vasárnapi Ujság» szeptember 23-iki száma egész sereg érdekes képet közöl a margitszigeti hadikiállításról, az elhunyt bolgár királyról, a Nemzeti Színház új darabjáról, Trieszt bombázásáról, a németek által elfoglalt Rigáról, az aegai tenger mellékéről, a Monte San Gabriele-eről, Amerika hadikészülődéséről stb. — A harctéri képek is újak, frissek, érdekesek. Szépirodalmi olvasmányok: Pe-kár Gyula regénye, Szederkényi Anna

novellája, Schöpflin Aladár színházi cik-ke, Szöllösi Zsigmond tárczája, cikkek a szlávokról stb. Egyéb közlemények: Verdun erődítményeinek térszinrajza s a rendes heti rovatok stb. — A «Vasárnapi Ujság» előfizetési ára negyed évre hat korona, a Világkróniká-val együtt hét korona. Megrendelhető a «Vasárnapi Ujság» kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4. szám.) Ugyanitt megrendelhető a «Képes Néplap», a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre 2 korona 40 fillér.

Az **Érdekes Ujság** legujabb számának mélynyomásu borítéka azt a gyönyörű katalalkot mutatja be, mely Erzsébet királyné halálának évfordulóján a koronázó templom hajójában volt föállítva. Egész sorozat kép szamol be a margitszigeti hadikiállítás megnyitásáról, a királynak az első hadseregnél tett látogatásáról, a triszti bombázás hatásáról, a Vöröskereszt javára rendezett gyűjtésről, a nagyváradi honvédnapról stb. A legujabb szám közli a belügyminiszterium új államtitkárainak, Bosnyák Zoltánnak és Samassa Adolfnak arcképeit, a hét ha'ottai közül Eleonora bolgár cárné, Guthi Imre ujságíróársunk és Göndör Aurél magyar dalénekes arcképeit. Illusztrált cikkei közül kiemeljük az alvó katonákról szóló cikket, mely a harcban éfáradt testvéreink rövid pihenéseit mutatja képekben. A népszerű képes hetilap rendes mellékletei között ez a szám a Tudnivalók Érdekes Ujságját hozza. Gazdag szépirodalmi rész s a rendes regényfolytatások egészitlik ki a szám tartalmát.

Emmi Csodaországban. A világirodalom leggyönyörűbb ifjúsági regényének egyike viseli ezt a címet. A világ mindenféle nyelvére le van fordítva s mindenütt legkedveltebb olvasmányai közé tartozik az ifjúságnak. Magyarul most jelenik meg először a »Jó Pajtás« ban s a magyar gyermekek is fokozódó gyönyörűséggel olvassák hérről-hétre. — Benedek Elek képes gyermeklapjába e enkvül Abrányi Emil írt verset, Xsoldos László elbeszélést, Lakatos László regényt, Székely Nándor mesét, Schöpflin Aladár érdekes cikket az oroszokról, Benedek Elek kedves verset mond, Haranghy Jenő szép képet rajzol: Endrödi Béla verséhez. Tarka mese, rejtvények, szerkesztői üzenetek egészitlik ki a szám gazdag tartalmát.

A »Jó Pajtás«-t a Franklin Társulat adja ki; előfizetési ára negyedévre 3 korona, fél évre 6 korona, egész évre 12 korona. Egyes szám ára 24 fillér. Előfizetéseket elfogad és mutatványszámokat küld a »Jó Pajtás« kiadóhivatala Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

A törköly vizezett voltának megalapítása. A mi bortörvényünk megengedi, hogy a négy kat. ho'dnál kisebb szőlővel bíró gazdák törkölybort (csigert) készítsenek. Ennek a négy holdnak nem kell egy tagban vagy egy község területén fekdünie, hanem együttesen sem szabad egy gazdának több szőlővel birnia. Ezeknek a törkölybort készítő gazdáknak a törkölye természetesen sokkal kisebb szesztartalommal bír s így csak jóval olcsóbban vehető át, mint az, melyből csigert nem készítenek. Minden gazda, aki a központi szeszfeldének törkölyt szállít vagy eladásra kínál, köteles — még anélkül, hogy külön megkérdeznék — bemon-dani, hogy a törkölyt lörekészítés céljából kilugozta. De viszont az illető központi szeszfőzde vezetőiségének módot kell nyújtani arra, hogy ellenőrizhesse vajjon a törköly mennyi alkoholt tartalmaz, vagyis vizezték-e vagy sem. Ezért kéte a „Fructus” a pénzügyminiszter egy régebbi beadványában, engedné meg, hogy minden szeszfőzde tarthasson egy vagy két kézi leprölőkészüléket, melynek segítségével egy órán belül valamely cefre vagy szőlőtörköly alkoholtartalma pontosan megállapítható. Ugy hirdik, hogy a miniszter ily kézi párlók használatához hozzájárult. Ezeket a párlókészülékeket a „Fructus” utján fogják a központi szeszfőzdek megkapni.

A vasuti forgalom korlátozása. A külföldi vasutak a szénhiány folytán a vasuti polgári forgalom korlátozását tervezik s bár a magyar kormány ily irányban rendelkezileg nem intézkedett, az eddig nyilvánosságra került hírek szerint az Államvasut igazgatósága is kénytelen lesz ezzel a kérdéssel foglalkozni. Mint Az Ujság értesül, a mellékvonalokról és a helyiérdekű vasutakról lesz, szó, amelyeken a személyszállító vonatok számát fogják csökkenteni, de tervezik azt is, hogy a nagy őszi gabonaforgalom lebonyolítása után a tehervonatok számát szintén csökkentik, és pedig akként, hogy az árufelvételt a hét bizonyos napjaira korlátozzák. Mértékadó helyen azt remélik, hogy ezek az intézkedések, valamint a közeli jövőben életbeléptetendő újabb díjszabásemelések a forgalom csökkenését idézik elő, ugy hogy további intézkedésekre nem lesz szükség.

Itt a kilincshivatal! A hivatalos lap közli a honvédelmi miniszter rendeletét, mely a hadicélokra igénybevett ajtóveretek kicserélésére és az ezzel kapcsolatos egyéb ügyek ellátására a honvédelmi miniszterium kilincshivatala címen hivatalt állít fel. A hivatal elnöke Edvi Illés Aladár udvari tanácsos lett. A kilincshivatal a központi fémrekviráló bizottság ellenőrzése alatt működik. Ügykörébe tartozik a pótkeretek gyártásával összefüggő műszaki kérdések, az anyag beszerzésére gép és munkaerő beszerzésére vonatkozó ügyek tárgyalása; szállítási szerződészek megkötése; a pótkeretek átvétele, raktározása és elosztása; a veretek le- és felszerelésének ellenőrzésével összefüggő ügyek.

Vukovár - Ujvidék között

Közlekedik naponta kedd kivételével

Lefelé:	Felfelé:
ind. 4 00 reg. Vukovár, vasut érk. 6 50 este	
> 4 10 > Vukovár, város > 6 50 >	
> 4 50 > Bácsujlak > 6 35 >	
> 5 05 > Opatovác > 5 10 >	
> 5 30 > Dunabököny > 4 30 >	
> 5 55 > Sarengrád > 3 55 >	
> 6 25 > Illok > 3 20 >	
> 6 30 > Palánka > 3 15 >	
> 7 20 > Susek Koruska > 1 55 >	
> 7 30 > Bánostor > 1 40 >	
> 7 45 > Cserevics > 1 25 >	
> 8 00 > Ófutak > 1 10 >	
> 8 10 > Beocsin > 1 00 >	
> 8 45 > Ujvidék > 12 10 >	

Ladik-állomás

Legfinomabb ruhafesték

100 csomag 20 korona, minden színben bírtmentve utánvétellel nagy vételeknél előnyösebb árak.

Budvalder Zsigmond
LOSONCZ.

A magyar értelmiség
politikai napilapja

AZ UJSÁG

Előfizetési árak:

Egy évre . . . K	38.—
Félévre . . . „	19.—
Negyedévre . . . „	9.50
Egy hónapra . . . „	3.30

Megrendelési cím:

AZ UJSAG kiadóhivatala
Budapest, VII., Rákóczi-út 54. szám

130-as kartonokban

macska a zsákban, szerencsehenger — á	4.40
torpedó-sip, autó-szemüveg, hadigyűrűs zacskó, tombola-zacskó — — — á	5.60

szállít készpénzért s utánvétellel

Klein és Bäumel
utódei

czukorka- és viaszgyertyagyára
Budapest, VII., Alsóerdősor-utca 2.

Mindig jobb szüretre számíthat a szőlőjét
— kellő szakértelemmel kezelő gazda! —

A szőlő és borgazdaság körébe tartozó összes munkára megtanít a

„Borászati Lapok”

Birtokosaink nagyrésze továbbá ma teljesen tájékozatlan a szükséges gépek, eszközök, anyagok, de különösen szőlővesszők- és oltványok beszerzési forrásait illetően.

Mindezek adás-vételének gyors lebonyolítására legalkalmasabb a **„Borászati Lapok”-ban** való hirdetés. Mutatványszámot, valamint hirdetés-tarifát megkeresésre azonnal küld a kiadóhivatal

BUDAPEST, IX, Üllői-ut 25 II. II., Közletek.

Szivós, fehér gömbkőrifa bognári czélokra

alkalmas, wagon számra eladó. Felvilágosítást ad:
Horvát Országos Bank r.t. Eszék
Slavonien.

Jó állás a biztos eredményért.

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskereki ny. főkapitány és fajbaromfi-tenyésztőnek nagyszerű találmánya a

„PATKANIN”

patkányiró-szer, (nem mérge) mely emberre és háziállatokra nem ártalmas és főleg minden más irtószertől doboz ára 5K mely elegendő körülbelül 60 patkány kiirtásához. — Minden adaghoz használati utasítás van mellékelve. A biztos eredményért jóállás. Ismeretű prospektust, melyben le van írva, hogy különféle gazdaságban hány adag használandó, kérésre ingyen küld a PATKANIN gyár egyedül elárúsítója a Torontáli Agrárbank Részvénytársaság, Nagybecskereken.

Ház magtárral

együtt a Szt. István utca 144. sz. altt elköltözés miatt eladó. Bővebbé ugyanott.

Elsőrendű

Gép-
Motor-
Henger-
Cséplő-
Világító-

Olaj

csakis vegyelemzett minőségek.

Sűrített gépszir,
„Uzó” kocsikenőcs.

Extraprima országosan elismert

Hajtó-
Kötő-
Varró-

SZIJ.

Szjviasz. Gyanta.

Csapágyfém. Dobsinek
Asbestárak.

Gummitömítések.

z. írózó, olajozók, Stauffer-kenőszelenczék torrcsöketék, szénlapátok, armaturák, szer számok és mindennemű műszaki czikkel

Teljes malom- és
fűrészbereendezések.

Sdvarcz József és Társa

műszaki cégnek,

Budapesten, Vilmos császár-ut 53.

Saját ház.

Alapítva 1884

Sürgönczim: Uszó Budapest.

„PERPETUUM”

egyetlen barnaszénnel fűthető folytonzó kályha. A jelenkor legjobb kályhája! Legtakarékosabb fűtés! Teljesen szagtalan! Éjjel-nappal egyenletes kellemes meleg!

Pontosan szabályozható hőmérséklet!

Nincs korom! Nincs salak! Nincs por! Nincs kezelés!

Évenként csak egyszer kell befűteni!

HIRSCH és FRANK

Budapest-Salgótarjánai gépgyár és vasöntő r. t.
BUDAPEST, VI., Aréna út 128.

Törv. védett

METEOR KELMEFESTÉK

a legjobbnak elismerve,

kapható: speciális fekete és sötétkék színekben, egy csomag 125-150 gramm, kelmehez elegendő.

Nagybani eladási árai:

1 karton 140 drb, ára 40.— K. 1000 drb vételnél drbjá 24 fillér.
5000 drb vételnél drbjá 22 fillér. 10.000 drb vételnél 20 fillér.
Minden rendelmenyhez reklámlakát mellékelve. Készíti:

FRANK

Budapest, VIII., József-körut 9.

Keményítőszér

„HUNNIA”

levelekben 130 levél 1 doboz 3 do-
boz 1 postacsomag ára per doboz

K 32.—

„HUNNIA”

vegyszeti gyár

BUDAPEST, VII. Alpár-utca. 7.

„FÄRBOLIN”

Eredeti németországi ruhafesték!

bármilyen színben

125 gr. kelme festéséhez 100 csomagoként 20 korona
250 „ „ „ „ „ 40 „

minden csomaghoz használati utasítás van mellékelve. Kizárólag nagybani elárúsítás. Minta csomagokat ingyen küldünk.

Vezérképviselő Magyarországra részére

Friedländer Bernát és Fia cégnél

VÁSÁROSNAMÉNY.

A marhahús kilója

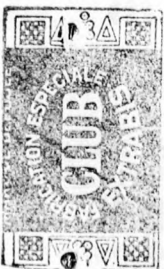
== 1 korona 20 ==

fillér volt a háboru előtt. Azóta minden meg-
drágult, csak a ruhafestés lett olcsóbb. Egy
csomag ruhafesték 60 fillér. Egy férfi vagy
női ruha festéséhez 3 csomag elegendő. A fest-
ett ruha színe tartós, nem kopik. Kendőt, ha-
risnyát, szövetet, gyapjút, pamuot, vásznat, sely-
met, barchettát lehet vele festeni. Kapható fe-
kete, sötét és világoszórd, krém, tábori szürke
és más színekben. Használati utasítás minden
csomagon van, — az eljárás könnyű, úgy,
hogy a festést otthon minden i elvégezheti. Legeél-
szerűbb a pénzt postautalványon előre bekül-
deni és a szelvényre ráírni a rendelést. Kívá-
natra utánvétellel is. Szállítási költségére 90 fillér
kü dendő.

LENDVAI TESTVÉREK

festéktelepe, UNGVÁR

Visonteladóznak árkedvezmény.

„CLUB”

CIGARETTAPAPIR

csak akkor valódi

ha az itt látható védjegyes képek rajta vannak.

Minden csomag teljesen 100 lapot tartalmaz.

Utánzásoktól, melyek mind silányabb minőségűek, óvakodjunk.

